

Függelék

PECSÉTKATALÓGUS

Jelen katalógusban, a kutatásaim során feldolgozott pecsétet írom le. A pecsétek leírása során Körmendi Tamás módszerét¹ használtam, tehát a pecséttulajdonosok legfontosabb életrajzi adatait közlöm először. A pecsétek leírása során először a pecsét alakját és méretét adom meg (A). Ezt követi a pecsétmező (M), melynek esetében a „jobb” és „bal” irányjelölést minden esetben heraldikai értelemben használom. A köriratot, amennyiben olvashatók, a Kubinyi András által megfogalmazott irányelvek² alapján írom le. Az azonos lenyomatokat (vagyis az ugyanarról a pecsétnyomóról készült) keletkezésük sorrendjében, jelzetükkel együtt adom meg (Pld/1). Utolsóként, a megjegyzés rovatot szerepeltetem (Megj.), ezek a megjegyzések, többnyire a pecsét állapotára, olvashatóságára vonatkoznak, megmagyarázva az esetleges leírási hiányosságokat.

¹ KÖRMENDI, 2010. 13., KÖRMENDI, 2011. 44.

² KUBINYI, 2001. 126-139.

1.ESZTERGOMI ÉRSEKEK

1.1 Szécsi Dénes

Szécsi Miklós fia (†1465), nyitrai püspök (1438-1439), egri püspök (1439-1440), esztergomi érsek (1440-1465) (FÜGEDI, 1965. 14.)

1.1.1 *Kisebbik gyűrűspecst*

- A: nyolcszög (12 x 14mm)
M: ívelt oldalú háromszögpajzsban kiterjesztett szárnyú kétfejű sas, fejein háromágú koronával
K: nem kivehető
Pld/1: 1440. jún.25. (DL 13552)

1.1.2 *Nagyobbik gyűrűspecst*

- A: nyolcszög (14 x 18 mm)
M: ívelt oldalú háromszögpajzsban kiterjesztett szárnyú kétfejű sas fejein háromágú koronával, a pajzs mögött kereszt, felette bíborosi kalap, melyről kétoldalt bojtok csüngnek alá
K: nem kivehető
Pld/1: 1443. ápr. 03. (DL 48647)
Pld/2: 1443. szept. 29.(DL 107533)
Pld/3: 1445. febr. 08. (DL 50583)
Pld/4: 1446. júl. 16. (DL 102498)
Pld/5: 1447. márc. 27. (DL 93072)
Pld/6: 1450. júl. 22. (DL 93176)
Pld/7: 1451. okt. 04. (DL 81035)
Pld/8: 1453. nov. 25. (DL 81119)
Pld/9: 1454. jan. 09. (DL 81146)
Pld/10: 1457. ápr. 28. (DL 15161, V 8 932)
Pld/11: 1462. jún. 04. (DL 14493, V 8 281)
Pld/12: 1462. jún. 04. (DL 14494)
Pld/13: 1463. ápr. 23. (DL 73125)
Pld/14: 1462. júl. 10. (DL 101864)
Pld/15: 1463. jan. 31. (DL 101865)

Pld/16: 1463. okt. 31. (DL 15888)

Pld/17: 1464. ápr. 16. (DL 15964)

Pld/18: 1464.okt.05. (DL 48650)

Megj.: A bíbornoki kalapról alácsüngő bojtok száma nem megállapítható.

1.1.3 Pontifikális pecsét

A: mandorla (85 x 51 mm)

M: háromszintes építményben, a felső szinten három fülke, a középső, nagyobb fülkében a kisdéd Jézust karjában tartó Mária félalakja, a jobb és baloldali fülkében egy-egy, a középső fülke felé forduló térdelő angyal képe látható; középen két egyforma fülke, a jobb oldali fülképen főpapi ornátusba öltözött alak, jobbjaiban pásztorbotot, baljában könyvet tart; a bal oldali fülkében lévő alak (Szent Cyriacus) jobbjaiban pálmaágot, baljában könyvet fog; a középső szint alatti fülkében a tulajdonos főpap imádkozó alakja; a fülke két oldalán a Szécsiek családi címere; ívelt oldalú háromszögpajzsban kiterjesztett szárnyú kétfejű sas fejein háromágú koronával; a pajzs mögött kereszt, felette bíborosi kalap, melyről kétoldalt bojtok csüngnek alá

K: pálcákkal keretelt gótikus majuszkulás körirat:

+S(IGILLUM)•DIO(NIS)II•S(ANCTI)•CIRIACI•P(RES)B(ITE)RI•C
ARD(INALIS) •AR(CHI)EP(ISOP)I•STRIGONIEN(SIS)

Pld/1: EFK Mlt 45-7-9.

Megj.: A bíbornoki kalapról alácsüngő bojtok száma nem megállapítható

Irod.: HEGEDŰS, 2000. 120.

1.2 Vitéz János

Apja Vitéz János fia (1408k.- †1472), kancelláriai jegyző (1433), kancelláriai protonotarius (1437), zágrábi örkanonok (1443-1445), váradi présposzt (1443-1445), váradi püspök (1445-

1465), esztergomi érsek (1465-1472). (FÜGEDI, 1965. 15.; FRAKNÓI, 1879, 7-8., MAMŰL, XII. 467-471.)

1.2.1 Gyűrűssecsét

A:	nyolcszög (13 x 15 mm)
M:	vágott doborpajzs, felső mezejében jobbra lépő oroslán, alsó mezejében közepén liliom, mellette jobbról és balról egy-egy ötágú csillag; a pajzs mögött kereszt
K:	gótikus minuszkulás körirata nehezen olvasható
Pld/1:	1465. dec.18. (DL 16208, V8 294)
Pld/2:	1466. ápr. 26. (DL 16344)
Pld/3:	1466. júl. 10. (DL 16363)
Pld/4:	EFL Mlt 16-1-7.
Irod.:	BÁNDI, 1991. 119.

1.3 Aragóniai János

Beatrix magyar királyné öccse (†1486), a salernói bencés apátság kommandátora (1475), bíboros (1477), esztergomi érsek (1480-1486). (RÁTH, 1890.)

1.4.1 Pecsét

A:	kör (36 mm)
M:	négyelt doborpajzs 1. és 4. mezejében három cölöp (Aragóniai-ház címere), a 2. és 3. mező kétszer hasított; első harmadában négy pólya, Anjou-liliomok, s a jeruzsálemi királyság keresztje; a pajzs felett bíbornoki kalap, melyről két oldalt bojtok csüngnek alá; a kalap a köriratba ér
K:	IOANNES•C[ARDINALIS] •DE•ARAGONIA
Pld/1:	1479. febr. 21. (DL 18166, V 8 937)
Megj.:	A DL/DF adatbázisban található fénykép alapján a pecsét ábrája nehezen kivehető, csupán a cölöpök és a pólyák, valamint a felette lévő bíbornoki kalap képe látszódik minden kétséget kizáróan, ezért a leíráshoz Bándi Zsuzsanna megállapításaira hagytam.

Irod.: BÁNDI, 1991. 118.

1.4 Estei Hippolit

Ercole d'Este ferrarai herceg fia, Beatrix magyar királyné unokaöccse (1479 k.- †1520), esztergomi érsek (1487-1497), bíboros (1493), egri püspök (1497-1520), capuai érsek (1502-től), ferrarai püspökség (1503-tól). (FÜGEDI, 1965. 11., MAMŰL, II. 407.)

1.4.1 Gyűrűspecst

A: kör (23 mm)
M: négyelt mezejű doborpajzs 1. és 3. mezejét fogazat keretezi, bennük három (2-1) lebegő liliom; a 2. és 4. mezőben jobbra néző kiterjesztett szárnyú sas; a pajzs mögött kereszt, felette bíbornoki kalap, melyről két oldalt 8-8 bojt csüng alá
K: nincs
Pld/1: PL nr. 9.
Irod.: HEGEDŰS, 2000. 124.

1.5 Bakócz Tamás

Jobbágy származású (1442k.- †1521), titeli prépost (1480-1486), győri püspök (1486-1491), egri püspök (1491-1498), esztergomi érsek (1498-1521), bíboros (1500), konstantinápolyi patriarcha (1507). (FÜGEDI, 1965. 10., MAMŰL, I. 171.)

1.5.1 Gyűrűspecst

A: nyolcszög (12 x 18 mm)
M: doborpajzsban három küllős félkerék felett növekvő, jobbra forduló szarvas, a pajzs fölött kereszt
K: gótikus majuszkulás körirat:
+THOME•ARCHIEPI(SCOPI)•STRIGOn(IENSIS)
Pld/1: 1501. ápr. 17. (DL 82176)

Pld/2:	1506. aug. 26. (DL 21591)
Pld/3:	1508. okt. 18. (DL 104204)
Pld/4:	1508. okt. 25. (DL 21839, V 8 429)
Pld/5:	1509. ápr. 29. (DL 104208)
Pld/6:	1511. jan. 11. (DL 90298)
Pld/7:	1511. aug. 23. (DL 22200)
Megj.:	Bakócz Tamás gyűrűspeccsével megerősített oklevelein több, egymástól némileg eltérő, legalább két pecsétnyomó különböztethető meg. A pecsétnyomók méretét tekintve nem igen figyelhető meg eltérés, a különbségről a pecsétnyomók plasztikus kialakítása árulkodik. A legszembetűnőbb eltérés a címerpajzs felett ábrázolt keresztek között van, ennek szárai az egyik változatban kerek formában, míg a másikban szögletesben végződnek. A körirat betűi valójában csak az egyik (DL 21839) pecséten vehetők ki biztosan, a többi pecsét töredékes köriratát ezzel összehasonlítva fogadhatjuk el.

1.5.2 Középpecsét

A:	kör (24 mm)
M:	doborpajzsban három küllős félkerék felett növekvő, jobbra forduló szarvas; a pajzs mögött egyenlő szárú kereszt, felette bíbornoki kalap, melyről két oldalt 9-9 bojt csüng alá; a bíbornoki kalap belenyúlik a köriratba
K:	pálcákkal keretelt gótikus majuszkulás körirat: +S(IGILLUM) •THO(MAS) •CAR(DINALIS) •STRIGONIENSIS
Pld/1:	1512. júl. 03. (DL 48713)
Pld/2:	1512. szept. 26. (DL 48714)
Pld/3:	1517. dec. 17. (DL 48727)
Pld/4:	1518. febr. 06. (DL 73208)
Pld/5:	1518. okt. 28. (DL 94336)
Pld/6:	1518. dec. 15. (DL 48770)

Megj.: A középpecsét megnevezés jelen esetben is a méretbeli megkülönböztetést szolgálja. Méretét tekintve a főpap gyűrűspecstje és pontifikális pecsétje között helyezkedik el.

1.5.3 Kisebb pontifikális pecsét

A: mandorla (47 x 72 mm)
M: két szintes építmény felső részén a pecsétmezőt kétharmad részben kitöltő három gótikus fülke; a középső, nagyobb fülkében főpapi alak áll (Szent Adalbert püspök), jobbát áldásra emeli, baljában pásztorbotot tart; a mellette álló két kisebb fülkében egy-egy felé forduló angyal áll, szárnyuk a pecsétmezőbe nyúlik; a három baldachinos fülke alatt félkupolával zárt fülkében a Bakócz címer látható: három küllős félkerékből kinövő növekvő, jobbra forduló szarvas
K: pálcákkal keretelt gótikus majuszkulás körirat:
+S(IGILLUM)•R(EVERENDISSIMI)•D(OMI)NI•THOME•ARCHIE
PISCOPI•ECCLESIE•STRIGONIENSIS
Pld/1: 1505. EFL Mlt 44-5-4.
Pld/2: 1509. márc. 22. (DL 101806, V 8 653)
Irod.: BÁNDI, 1993.123.

1.5.4 Nagybobb pontifikális pecsét/ szentszéki legátusi pecsét

A: mandorla (110 x 65 mm)
M: két szintes építmény felső szintjében kisdéd Jézust a karjában tartó Mária félalakja, alatta három egyforma méretű fülke; a fülkékben egy-egy glóriás alak (Szent János, Szent Adalbert, Szent István); a bal oldali fülke előtt, a középsőbe is benyúló térdeplő, kezeit imára kulcsoló papi öltözetet viselő alak; a fülkék alatt valószínűleg a Bakócz címer
K: pálcákkal keretelt gótikus majuszkulás körirata nehezen olvasható
THO•BAKOZ•CAR•STRIGON•ET•PATRIAR•CONSTANT•LEGA
TI•HUNGARIE
Pld/1: 1515. nov. 06. (DL 22728) (V 8 1198)

- Megj.: A pecsét széle, valamint alsó része erősen töredezett, ezért a körirat, valamint a pecsét alján lévő címerábra csak nehezen vehető ki. Utóbbira – csakúgy, mint a főpap kisebb pontifikális pecsétje esetében – a címer épségben megmaradt részeiből következtethetünk.
- Irod.: BÁNDI, 1993. 124., BODOR, 1985. 59.

1.6 Szatmári György

Polgári származású (1457k.- †1524), királyi titkár (1494-1499), fehérvári prépost (1495-1499), erdélyi prépost (1497-1499), felhévízi prépost (1500-1524), veszprémi püspök (1499-1501), váradi püspök (1501-1505), pécsi püspök (1505-1522), esztergomi érsek (1522-1524). (FÜGEDI, 1965. 14.; MAMŰL, X. 483-485.)

1.6.1 Gyűrűspecst

- A: ovális (18 x 15 mm)
- M: balharánt vágott és jobbharánt pólyával szelt pajzs, az 1. és 4. mezőben lilium, a 2. és 3. mezőben ötszirmú rózsza, a pólyában lépő oroszlán, a pajzs körül farkába harapó sárkány; a pajzs felett püspöksüveg infulával
- K: nincs
- Pld/1: 1509. nov. 19. (DL 104152)
- Pld/2: 1511. máj. 10. (DL 22154)

1.7 Szalkai László

Jobbágy származású (1472k.- †1526), alkincstartó (1504), váci püspök (1513-1520), kalocsai érsek (1520), egri püspök (1520-1524), esztergomi érsek (1524-1526). (FÜGEDI, 1965. 14.; MAMŰL, X.. 444-445.)

1.7.1 Gyűrűspecst

A: nyolcszögletű (14 x 18 mm)
M: csücskös talpú vágott pajzs alsó mezejében liliom, felső mezejében jobbra néző kiterjesztett szárnyú növekvő madár látható; a pajzs felett felirat: L Z
K: nincs
Pld/1: 1524. szept. 01. (DL 23990)

1.7.2 Nagyobb gyűrűspecsét

A: nyolcszögletű (17 x 21 mm)
M: vágott doborpajzs alsó mezejében liliom, felső mezejében kiterjesztett szárnyú növekvő madár(?); a pajzs fölött kereszt, felette püspöksüveg infulával
K: nincs
Pld/1: 1525. aug. 23. (DL 82706)
Pld/2: 1525. okt. 05. (DL 104452)
Pld/3: É.N. (V 2 411)

Megj.: A pecsétábra mindkét oklevélen nehezen kivehető, a leírásban szereplő „kiterjesztett szárnyú növekvő madárra” a főpap kisebb gyűrűspecsétjének címerábrája enged következtetni. Szintén problémás a pajzs felett látható szalag, a kopás miatt csak részben látszik.

2.KALOCSAI ÉRSEKEK

2.1 Várdai István

Várdai Pelbárt fia (†1471), egri prépost (1454-1456), kalocsai érsek (1457-1471), bíboros (1467). (FÜGEDI, 1965. 15.; MAMŰL, XII. 309-310.)

1.1.1 Első gyűrűspecsét

A: nyolcszög (14 x 16 mm)

M:	doborpajzsban jobbra forduló három oldalék; a pajzs mögött egyenlő szárú kereszt
K:	pálcákkal keretelt gótikus minuszkulsá körirat: +S(igillum)•steph(a)ni•archiepi(scopi)•colocen(sis)•A(?)
Pld/1:	1457. máj. 20. (DL 81260)
Pld/2:	1457. júl. 06. (DL 81265)
Pld/3:	1458. jún. 14. (DL 81296)
Pld/4:	1459. jún. 21. (DL 81355)
Pld/5:	1460. márc. 10. (DL 81393)
Pld/6:	1461. febr. 11. (DL 81424)
Pld/7:	1461. ápr. 09. (DL 81431)

1.1.2 Második gyűrűspecst

A:	kör (22 mm)
M:	doborpajzsban jobbra forduló három oldalék; a pajzs mögött egyenlő szárú kereszt
K:	pálcákkal keretelt körirata nem kivehető
Pld/1:	1461. dec. 15. (DL 15666)
Pld/2:	1465. máj. 23. (DL 81582)
Pld/3:	1465. máj. 11. (DL 81581)
Pld/4:	1465. szept. 01. (DL 81589)
Pld/5:	1465. szept. 02. (DL 81590)
Pld/6:	1465. okt. 21. (DL 81592)
Pld/7:	1466. jan. 12. (DL 55805)
Pld/8:	1466. jún. 26. (DL 55814)
Pld/9:	1467. febr. 16. (DL 81636)
Pld/10:	1467. júl. 21. (DL 81645)
Megj.:	A pecsét körirata egyik a fennmaradt példányok egyikén sem látszik, a példány vagy elmosódott vagy töredékes.

2.1.3 Harmadik gyűrűspecst

A:	nyolcszög (19 x 21 mm)
----	------------------------

- M: doborpajzsban jobbra forduló három oldalék látható; a pajzs mögött egyenlő szárú kereszt, felette bíbornoki kalap, melyről két oldalt bojtok csüngnek alá
- K: nincs
- Pld/1: 1468. szept. 04. (DL 81668)
- Pld/2: 1469. márc. 27. (DL 81684)
- Pld/3: 1470. ápr. 12. (DL 81703)
- Megj.: A fennmaradt három példány mindegyike papírfelzetre nyomott pecsét, a bojtok száma, ill. a pecsét sejtető, egyéb kisebb díszítései a DL/DF fényképei alapján nem kivehetők.

2.1.4 Pontifikális pecsét

- A: mandorla (55 x 100 mm)
- M: három szintes építmény legfelső szintjén baldachinos fülkében kisedet a karjában tartó Mária félalakja, alatta két egyforma méretű baldachinos fülke; jobb oldalon Szent Pál apostol, jobbájában könyvvét, baljában kardot tart, bal oldalon Keresztelő Szent János baljában kereszttel; a legalsó fülkében papi ornátusba öltözött alak térdel, mellette kétoldalt a fülke körül a főpap családi címere látható: doborpajzsban jobbra forduló három ék, a pajzs felett kereszt
- K: pálcákkal keretelt gótikus majuszkulás körirat:
+SIG(ILLUM)-----ARCHIEPISCOPI•CO(LOCEN)SIS----
- Pld/1: 1464. márc. 31. (DL 45084), V 8 714
- Megj.: A pecsét töredékes állapota miatt a leírt eredeti méret csupán becslés, a meglévő töredék kb. 45 x 90 mm-es. Szintén ez okból kifolyólag a köriratnak csak egy része olvasható.

2.2 Matucsinai Gábor

Apja János (†1477), budai plébános (1470), kalocsai érsek (1471-1477). (FÜGEDI, 1965. 13.)

1.2.1 Gyűrűspecst

- A: nyolcszög (16 x 17 mm)
- M: csücskös talpú pajzsban két sorban három (2-1) hatágú csillag; a pajzs felett SGE betűk
- K: nincs
- Pld/1: 1471. szept. 11. (DL 17245, V 8 318)
- Pld/2: 1471. szept. 11. (DL 17253, V 8 936)
- Megj.: A fennmaradt két példány mérete között 2-3 mm-es eltérés figyelhető meg, mely valószínűleg a második példánynál használt papírfelezet miatti deformitásnak tudható be.
- Köirrat nincs, de a pecsétmező damaszkolt, széle gyöngysorral keretelt.

2.3 Frangepán Gergely

Apja Frangepán Zsigmond (†1521), kalocsai olvasókanonok (1493-1502), fehérvári prépost (1495-1502)veszprémi püspök (1502-1503), kalocsai érsek (1503-1521). (FÜGEDI, 1965. 12.)

2.3.1 Gyűrűspecst

- A: nyolcszög (18 x 22 mm)
- M: doborpajzsban két egymás felé ágaskodó oroszlán, a pajzs mögött egyenlő szárú kereszt; a kereszt szára alul a köirratba ér
- K: gyöngysorral keretelt gótikus majuszkulás köirrat:
+S(IGILLUM)•GRE(GORIUS)•DE•FRANGEPAN•
AR(CHIEPISCOPI)•COL(OCENSIS)
- Pld/1: 1508. márc. 03. (DL 82273)
- Pld/2: 1510. márc. 23. (DL 82313)
- Pld/3: 1511. jún. 03. (DL 82330)
- Pld/4: 1520. jan. 17. (DL 82541)

Megj.: A DL 82273-as jelzet esetében a pecsétfotók közül az elsőn látható Frangepán Gergely pecsétje.

2.4 Tomori Pál

Apja László (1475k.-†1526), kalocsai érsek (1523-1526). (Udvardy, 1991. 426.)

1.4.1 Gyűrűspecsét

A: ovális (15 x 19 mm)

M: csücskös talpú reneszánsz pajzs, a pajzstalpban három ágú korona, felette balra néző növekvő szarvas; a pajzs felett egyenlő szárú kereszt és püspöksüveg infulával. A süveg mellett két oldalt az érsek monogramja olvasható: P T

K: nincs

Pld/1: 1523. dec. 14. (DL 23856)

Pld/2: 1525. aug. 21. (DL 24178)

Pld/3: 1526. jún. 18. (DL 82727)

Pld/4: 1526. júl. 05. (DL 82729)

Megj.: A DL/DF adatbázis leírása alapján a pecsétmezőben ugró oroszlán alakja látható. Habár a pecsétmező mindegyik példány esetében többé-kevésbé elmosódott, véleményem szerint a korona felett látható állat a tisztán kivehető agancs folytán csakis szarvas lehet.

3. BOSZNIAI PÜSPÖKÖK

3.1 Várdai Mátyás

3.1.1 Pontifikális pecsét

A: mandorla (45 x 60 mm)

M:	doborpajzsban kétszintes építmény felső szintjén tympanonos keretben szarkofág, felette széttárt karú, letekintő kisgyermek Jézus növekvő alakja; az alsó szinten két oszlop között három álló alak; Szent Péter a kulccsal, Szűz Mária a kisdéd Jézussal, Szent Pál jobbában könyvvel, baljában karddal; a kétszintes építmény alatt valószínűleg a főpap családi címere látható, felette püspöksüveg és infula
K:	gótikus majuszkulás felirat: +SIGILLUM•DNI•MATHIE•E(PIS)COPI•DAINENTIS
Pld/1:	1483. szept. 20. (DL 94275, V 8 857)
Megj.:	Az egyetlen fennmaradt példány alsó része hiányzik. A kitört darabon, a korabeli párhuzamokat tekintve, valószínűleg a főpap családi címere volt látható.
Irod.:	BÁNDI, 1991. 121.

3.1.2 Gyűrűspecst

A:	kör (18 mm)
M:	doborpajzsban jobbra forduló három oldalék?
K:	nincs
Pld/1:	1487. aug. 29. (DL 81978)
Megj.:	A fennmaradt példány halványan kivehető papírfelzetes pecsét. Tudjuk azonban, hogy a Várdaiak családi címerükként a jobbra forduló három farkasfogat használták. Valószínűleg ezen a pecséten is ez a címerábra látható.

3.1.3 Gemmapecsét

A:	kör (10 x 11 mm)
M:	balra forduló nőfej
K:	nincs
Pld/1:	1488. aug. 07. (DL 81989)
Pld/2:	1488. okt. 21. (DL 81994)

4. EGRI PÜSPÖKÖK

4.1 Héderváry László

Apja György (†1468), pannonhalmi apát (1439-1447), egri püspök (1447-1468). (FÜGEDI, 1965. 12.)

4.1.1 Gyűrűspecsét

A:	nyolcszög (13 x 18 mm)
M:	doborpajzsban három cölöp, a pajzs felett püspöksüveg
K:	gótikus majuszkulás felirat: +S(IGILLUM)•LADISLAI•HEDERVAR•EPI(SCOPI)•[AGR](IENSI S)
Pld/1:	1450. aug. 26. (DL 14391, V 8 275)
Pld/2:	1451. febr. 10. (DL 81010)
Pld/3:	1453. jún. 14. (DL 81094)
Pld/4:	1454. okt. 10. (DL 81181)
Pld/4:	1456. jún. 01. (DL 15078)
Irod.:	BÁNDI, 1991. 122.

Megj.: A DL/DF adatbázisban szereplő pecsétfotókon a körirat csak nehezen olvasható, ezért ennek leírásakor Bándi Zsuzsanna³ megállapításaira hagyatkozom.

4.1.2 Pontifikális pecsét

A:	mandorla (48 x 80 mm)
----	-----------------------

³ BÁNDI 1991. 122.

- M: kétszintes építmény felső szintjén három baldachinos fülke, a középső, nagyobb fülkében Jézus keresztrefeszített alakja, a jobb oldaliban Mária, a bal oldaliban János evangélista álló, arccal a középső fülke felé forduló alakja; az alsó fülkében jobbra néző főpapi ornátusba öltözött alak áll; a fülke mellett mindkét oldalon egy-egy szárnyas angyal; a fülke alatt a főpap címere kapott helyet: doborpajzsban három cölöp
- K: gótikus minuszkulás felirat:
+S(igillum) •ladi(slaus)•de•hederwara•episcopi•agriensis
- Pld/1: 1465. dec. 11. (DL 16286, V 8 311)

4.2 Nagylucsei Orbán

Apja Fülöp (†1491), kancelláriai írnok (1468), budai kanonok (1472), fehérvári prépost (1474-1481), győri püspök (1481-1486), egri püspök (1486-1491). (FÜGEDI, 1965. 13.; MAMŰL, VIII. 96-98.)

4.2.1 Kincstartói gyűrűspecsét

- A: nyolcszög (15 x 18 mm)
- M: harántvágott doborpajzs felső mezejében balra lépő, mancsában gömböt tartó kétfarkú oroszlán, alsó mezejében hatágú csillag; a pajzs felett felirat: V O
- K: nincs
- Pld/1: 1479. máj. 25. (DL 81822)

Megj.: Nagylucsei Orbán ezt a pecsétet még püspöksége előtt, királyi kincstartóként használta, tehát nem tartozik szorosan a főpapi címerhasználatához. A leírás csupán viszonyítási pontként, a címerelemek továbbélése szempontjának vizsgálatából került be a katalógusba.

4.2.2 Második gyűrűspecsét

- A: nyolcszög (15 x 18 mm)

M: harántvágott doborpajzs felső mezejében balra lépő, mancsában gömböt tartó kétfarkú oroszlán, alsó mezejében hatágú csillag; a pajzs felett püspöksüveg infulával

K: reneszánsz kapitális körirat:
VRBANUS•EPISCOPUS•AVRIENSIS

Pld/1: 1483. jan. 10. (DL 18750)

Pld/2: 1488. dec. 06. (DL 19452, V 8 941)

Irod.: BÁNDI, 1991. 123.

4.2.3 Harmadik gyűrűspecsét

A: ovális (12 x 17 mm)

M: harántvágott doborpajzs felső mezejében balra lépő, mancsában gömböt tartó kétfarkú oroszlán, alsó mezejében hatágú csillag; a pajzs felett püspöksüveg

K: nem kivehető

Pld/1: 1491. máj. 05. (DL 19720)

Megj.: A főpap ovális gyűrűspecsétjének egyetlen példánya egy oklevélen szerepel, melyben Nagylucsei Orbán, mint a nádori ügyek kiküldött bírása jelenik meg.

Az általam vizsgált fényképen a pecsét körirata nem kivehető, Bándi Zsuzsanna szerint: VRBANI•EPISCOPI•AGRIEN⁴

4.2.4 Középspecsét

A: kör (34 mm)

M: harántvágott doborpajzs felső mezejében balra lépő, mancsában gömböt tartó kétfarkú oroszlán, alsó mezejében hatágú csillag; a pajzs felett püspöksüveg infulával

K: reneszánsz kapitális körirat:
+S•VRBANI•EPISCOPI•ECLESIE•AGRIENSIS•ETC

Pld/1: 1487. dec. 04. (DL 11570)

Pld/2: 1487. dec. 06. (DL 8487)

⁴ BÁNDI 1993. 128.

Pld/3:	1487. dec. 08. (DL 12795, V 8 235)
Pld/4:	1487. dec. 08. (DL 107075)
Pld/5:	1488. szept. 04. (DL 90496)
Pld/6:	1488. okt. 28. (DL 19375)
Pld/7:	1489. febr. 16. (DL 101064)
Pld/8:	1489. febr. 28. (DL 82002)

4.2.5 Pontifikális pecsét

A:	kör (50 mm)
M:	négyszögletes doborpajzs 1. és 4. mezőjében harántvágott pecsétmezőben balra lépő, mancsában gömböt tartó kétfarkú oroszlán, alsó mezőjében hatágú csillag; a 2. és 3. mezőben pólya, melynek tetején egyenlő szárú kereszt áll
K:	pálcákkal keretelt reneszánsz kapitális körirat: +SIGILLUM•VRBANI•EPISCOPI• AGRIEN[SIS]
Pld/1:	1489. jan. 06. (DL 5607, V 8 1214)
Irod.:	BÁNDI, 1991. 123-124.

4.3 Bakócz Tamás

Lsd. Kat. 1.5

4.3.1 Gyűrűs pecsét

A:	nyolcszögletű (14 x 20 mm)
M:	doborpajzsban három küllős félkerék felett növekvő, jobbra forduló szarvas, a pajzs fölött püspöksüveg
K:	nem kivehető
Pld/1:	1497. dec. 02. (DL 46415)
Megj.:	Az egyetlen példány kissé kopott, a körirat nehezen kivehető. Az oklevélen található másik pecsét tulajdonosa Szapolyai István nádor.

4.4 Szalkai László

Lsd. Kat.1.7

4.4.1 Gyűrűssecsét

A:	nyolcszögletű (16 x 25 mm)
M:	vágott pajzs felső mezejében kiterjesztett szárnyú sas, alsó mezejében lilium; a pajzs felett kereszt és püspöksüveg infulával
K:	nem kivehető
Pld/1:	é.n. (V 2 411)
Megj.:	A fennmaradt példány egy több pecsétetes oklevélen lévő pecsét gipszmásolata. Az oklevél keltezés nélküli.
Irod.:	BÁNDI, 1993. 127.

5. CSANÁDI PÜSPÖKÖK

5.1 Szokoli János

Apja Péter (1439k.- †?), váradi kanonok (-1466), csanádi püspök (1466-1493), 1493-tól lemondott és kolostorba vonult. (FÜGEDI, 1965. 14.)

5.1.1 Gyűrűssecsét

A:	kör (20 mm)
M:	doborpajzsban három jobbra forduló ék látható, a pajzs felett püspöksüveg
K:	nincs
Pld/1:	1469. márc. 16. (DL 93401, V 9 15)
Irod.:	BÁNDI, 1991. 121.

5.2 Csáky Miklós

Apja Benedek (†1514), szerémi püspök (1495-1498), csanádi püspök (1500-1514). (FÜGEDL, 1965. 11.)

5.2.1 Gyűrűspecsét

A: nyolcszög (11 x 13 mm)
M: lófejpajzsban jobbra néző, szakállas, fején sapkát? viselő levágott férfifej, alul, a nyakból lángnyelv szerű vonalak lógnak ki
K: nincs
Pld/1: 1504. jún. 09. (DL 71589)

Megj.: A főpap egyetlen példányban fennmaradt pecsétje erősen kopott, a címerábra tisztán nem kivehető. Véleményem szerint azonban annyi mégis megállapítható, hogy nagyon hasonló a Csákyak más forrásokból is ismert címeréhez, melyen szintén levágott szakállas férfifej látható. Sok címerábrázoláson a levágott nyakból vércseppek hullanak ki, valószínűleg a lángnyelvre emlékeztető ábrázolás is ezt a célt szolgálja.

6. ERDÉLYI PÜSPÖKÖK

6.1 Veronai Gábor

Rangoni gróf természetes fia (1420k.- †1486), sztrák és cseh ferences provinciális (1452-1455), magyarországi inquisitor (1455-1456), erdélyi püspök (1472-1475), egri püspök (1475-1486), bíboros (1477). (FÜGEDL, 1965. 15.)

6.1.1 Pecsét

A: kör (19 mm)
M: erősen elmosódott, két pajzs kivehető, mely a köriratba lóg
K: nem olvasható
Pld/1: 1475. márc. 02. (DL 81771)

Megj.: Annak ellenére, hogy Veronai Gábor több magas rangú egyházi tisztséget is betöltött, csupán egy pecsétjét találtam meg a DL/DF adatbázisban, amely állapota miatt nem írható le maradéktalanul.

Megemlítendő, hogy egy 1479. dec. 10-én kelt oklevelén - melyet bíborosként és pápai követként adott ki - az adatbázis függő pecsétről tesz említést, ám erről a pecsétről nem készült fénykép és az OL V szekciójában sem akadtam nyomára.

6.2 Geréb László

Apja János (1452k.-†1502), nagybányai plébános (1471-1475), erdélyi püspökség kormányzója (1475-1476), kalocsai érsek (1502). (FÜGEDI, 1965. 12.)

6.2.1 Első gyűrűspecsét

A:	nyolcszög (13 x 18 mm)
M:	tárcsapajzs, a címerábra a papírfelezet miatt erősen elmosódott
K:	nem olvasható
Pld/1:	1486. máj. 24. (DL 62925, V 9 15)
Pld/2:	1486. aug. 23. (DL 65136)
Pld/3:	1486. szept. 23. (DL 65138)
Irod.:	BÁNDI, 1991. 124.

Megj.: A papírfelezetes pecsét ábrája nehezen kivehető, Bándi Zsuzsanna leírása szerint a címerpajzsban a Geréb címer látható, a pajzs körül szalag, alul GEREK betűk.⁵

A Geréb címer minden bizonnyal a következő: koronából kinövő oroszlán. Erre a főpap későbbi pecsétjein kívül kiváló korabeli példa Geréb Péter országbíró 1496-ból származó pecsétje.⁶

6.2.2 Második gyűrűspecsét

A:	nyolcszög (18 x 21 mm)
M:	tárcsapajzsban korona felett növekvő jobbra forduló oroszlán; a pajzs felett püspöksüveg látható
K:	szalagra helyezett majuszkulás körirat:

⁵ BÁNDI 1991 124.

⁶ DL 20440

LADISL(AI) •GEREB•EPI(SCOPI) •TR(ANSILVANIAE)

Pld/1: 1491. okt. 08. (DL 65149)

Pld/2: 1492. máj. 26. (DL 65152)

Pld/3: 1494. aug. 29. (DL 65164)

Megj.: A pecsét elmosódottsága miatt az olyan apróbb részletek, mint a korona ágainak száma, vagy az oroszlán farka nehezen kivehetők.

Irod.: BÁNDI, 1991. 125.; 133.

6.3 Várdai Ferenc

Apja Miklós (1474k.- †1524), fehérvári kanonok (1501-1509), fehérvári örkanonok (1505-1509), háji prépost (1508-1509), váci püspök (1509-1514), erdélyi püspök (1514-1524). (FÜGEDI, 1965. 15.)

6.3.1 Gyűrűspecst

A: nyolcszög (13 x 16 mm)

M: doborpajzsban három jobbra álló ék, a pajzs felett püspöksüveg infulával

K: nincs

Pld/1: 1513. aug. 17. (DL 82371)

Pld/2: 1513. szept. 13. (DL 82374)

Pld/3: 1514. márc. 06. (DL 82389)

Pld/4: 1514. ápr. 08. (DL 82391)

Pld/5: 1514. júl. 12. (DL 82405)

Pld/6: 1514. júl. 20. (DL 82409)

Pld/7: 1514. aug. 13. (DL 82411)

Pld/8: 1514. szept. 04. (DL 82412)

Pld/9: 1514. okt. 15. (DL 82415)

Pld/10: 1514. dec. 14. (DL 89044)

Pld/11: 1514. dec. 18. (DL 82419)

Pld/12: 1515. aug. 06. (DL 82437)

Pld/13: 1516. jan. 06. (DL 82452)

Pld/14:	1516. dec. 11. (DL 82467)
Pld/15:	1518. szept. 29. (DL 75006)
Pld/16:	1520. jún. 25. (DL 82556)
Pld/17:	1522. máj. 27. (DL 25651)
Pld/18:	1524. márc. 17. (DL 82641)
Pld/19:	1524. márc. 31. (DL 89189)
Pld/20:	1524. okt. 25. (DL 89199)

7. GYŐRI PÜSPÖKÖK

7.1 Salánki Ágoston

Köznemesi származású (†1465), erdélyi kanonok (1435-1445), győri püspök (1445-1465).
(FÜGEDI, 1965. 14.)

7.1.1 Függőpecsét

A:	kör (28 mm)
M:	doborpajzs pajzstalpában öt ágú csillag, felette jobbra néző kiterjesztett szárnyú madár (sas?); a pajzs felett püspöksüveg
K:	pálcákkal keretelt gótikus minuszkulás körirat:
Pld/1:	1455. márc. 01. (DL 14927)

Megj.: A főpap függőpecsétje a korszakunkat megelőző időből származik, de mivel Szalánki Ágoston 1465-ig töltötte be a püspöki tisztséget, indokoltnak éreztem az egyetlen tőle fennmaradt pecsét bemutatását.

7.2 Nagylucsei Orbán

Lsd. Kat.4.2

7.2.1 Gyűrűspecsét

A:	nyolcszög (14 x 17 mm)
----	------------------------

- M: balharántvágott doborpajzs felső mezejében balra lépő oroslán, alsó mezejében hatágú csillag; a pajzs felett püspöksüveg.
- K: pálcákkal keretelt körirata nem olvasható
- Pld/1: 1485. máj. 07. (DL 56184)
- Pld/2: 1485. máj. 03. (DL 56188)
- Pld/3: 1485. máj. 07. (DL 56189)
- Pld/4: 1488. dec. 06. (DL 19452)
- Megj.: A főpap ezen pecsétje nagyon hasonlít azokhoz, amelyeket egri püspökként is használt, a különbség a pajzs harántvágásában van. (Kat. 3.2.1, Kat. 3.2.2) Jelen esetben a pajzs balharántvágott, egri püspöki pecsétein jobbharántvágott.

7.2.2 Gyűrűspecst

- A: kör (38 mm)
- M: harántvágott doborpajzs felső mezejében jobbra lépő oroslán, alsó mezejében hatágú csillag; a pajzs felett püspöksüveg
- K: pálcákkal keretelt körirata töredékes
- Pld/1: 1488. máj. 27. (DL 19390)
- Pld/2: 1488. szept. 04. (DL 90496)
- Pld/3: 1488. okt. 28. (DL 19375)

8. NYITRAI PÜSPÖKÖK

8.1 Podmanicki István

Apja László (1480k.- †1530), esztergomi kanonok, csanádi prépost (1507-1512), nyitrai püspök (1512-1530). (FÜGEDI, 1965. 13.)

8.1.1 Gyűrűspecst

- A: ovális (14 x 19 mm)

M:	reneszánsz pajzsban kiterjesztett szárnyú sas, a pajzs felett püspöksüveg infulával
K:	pálcákkal keretelt majuszkulás körirata nem olvasható
Pld/1:	1524 (DL 62095)
Megj.:	A pecsét erősen kopott, a címerábra nehezen, a körirat egyáltalán nem kivehető. Az oklevélen csak a kiállítás éve szerepel.

9. PÉCSI PÜSPÖKÖK

9.1 Bánfalvi Barius Miklós

Köznemes származású (†1459), fehérvári örkanonok (1443), egri prépost (1447-1453), pécsi püspök (1456-1459). (FÜGEDI, 1965. 10.; MAMŰL, I. 212.)

9.1.1 Gyűrűspecst

A:	nyolcszög (12 x 14 mm)
M:	szárnyas kígyó?
K:	nincs
Pld/1:	1456.febr. 07. (DL 75886)
Megj.:	A pecséten nem látható pajzs, az ábra nehezen felismerhető. A DL/DF adatbázis szerint a pecséten egy kígyóban végződő emberfej látható. Véleményem szerint a kígyó ábrázolása valóban kivehető, azonban nem emberfejen, talán sisakon van.

9.2 Csezmicsei János

Köznemesi származású (1434k.- †1472), váradi örkanonok (1451-1459), titeli prépost (1454-1459), pécsi püspök (1460-1472). (FÜGEDI, 1965. 11.)

9.2.1 Gyűrűspecst

A: nyolcszög (13 x 17 mm)
M: vágott doborpajzs felső mezejében jobbra lépő oroszlán, alsó mezejében liliom, mellette jobbról és balról ötágú csillag; apajzs felett püspöksüveg infulával
K: gótikus minuszkulás körirata nehezen olvasható
Pld/1: 1467.aug. 07. (DL 45264)

Megj.: A DL/DF fényképe alapján a köriratot nem tudtam elolvasni, Bándi Zsuzsanna szerint: s•joannis•epi•quin...⁷
Irod.: BÁNDI, 1991. 126.

9.3 Ernuszt Zsigmond

Apja János (†1504), pécsi püspök (1470-1504). (FÜGEDI, 1965. 11.; MAMŰL, II. 396.)

9.3.1 Gyűrűspecsét

A: nyolcszög (11 x 16 mm)
M: doborpajzsban várfal, belőle kiemelkedő toronnyal, a várfalon nyílás; a torony jobb-és baloldalán egy-egy ötágú csillag; a pajzs felett püspöksüveg, mellette S és E betűk
K: nincs
Pld/1: 1480. máj. 19. (DL 14703, V 8 282)

Megj.: A tornyon látható nyílás vitatott, a szakirodalom ablakszerű nyílásnak nevezi.
Irod.: BÁNDI, 1991. 126.

9.4 Szatmári György

Lsd. Kat.1.6

⁷ BÁNDI 1991. 126.

9.4.1 Gyűrűspecsét

- A: nyolcszög (11 x 13 mm)
- M: doborpajzsban harántpólya, benne jobbra lépő oroszlán; a pajzs felső részében jobbra lebegő öt szirmú rózsza, balra lebegő liliom; alsó részében jobbra lebegő liliom, balra lebegő öt szirmú rózsza; a pajzs felett püspöksüveg
- K: nincs
- Pld/1: 1507. aug. 11. (DL 82262)
- Megj.: A pecsét részben töredékes, kissé elmosódott, a főpap más forrásból ismert címere alapján egészítettem ki a leírást.

9.5 Csulai Móré Fülöp

Apja Dénes fia Vlad (vagy Lado) (1476/1477-†1526), királyi titkár és relator (1502-től), bácsi prépost (1502-től), egri prépost (1509/1510-től), pécsi püspök (1522-1526). (Fedele, 2007. 38., 53., 64., 65., 66.)

9.5.1 Gyűrűspecsét

- A: nyolcszög (12 x 16 mm)
- M: reneszánsz pajzsban jobbra néző ágaskodó oroszlán; a pajzs felett püspöksüveg infulával.
- K: nincs
- Pld/1: 1524. máj. 12. (DL 23939)

10. VÁCI PÜSPÖKÖK

10.1 Báthori Miklós

Apja Báthori István (1434k.-†1506), szerémi püspök (1469-1475), váci püspök (1475-1506).
(FÜGEDI, 1965. 10.)

10.1.1 Gemmapecsét

A: ovális (8 x 11 mm)
M: a pecsétmezőben sapkát (?) viselő, balra néző szakállas emberfej látható
K: nincs
Pld/1: 1475. jún. 04. (DL 17699)

10.1.2 Gyűrűspecst

A: ovális (13 x 15 mm)
M: doborpajzsban három jobbra néző ék, a pajzs körül farkába harapó sárkány.
K: nincs
Pld/1: 1484. jan. 18. (DL 81903)
Irod.: BÁNDI, 1991. 126.

10.2 Várdai Ferenc

Lsd. Kat.6.3

10.2.1 Gyűrűspecst

A: nyolcszög (11 x 15 mm)
M: doborpajzsban jobbra néző oldalék; a pajzs felett püspöksüveg infulával
K: nincs
Pld/1: 1513. jan. 21. (DL 89023)

Megj.: A pajzsban látható ékak száma nem állapítható meg egyértelműen, a korábbi példák alapján három ék ábrázolása várható, de a pecsét elmosódottsága miatt csak kettő látható.

10.3 Szalkai László

Lsd. Kat.1.7

10.3.1 Gemmapecsét

A:	ovális (8 x 10 mm)
M:	jobbra néző ágaskodó ló lovasával
K:	nincs
Pld/1:	1515. júl. 12. (DL 62013)
Pld/2:	1522. júl. 29. (DL 25660)

10.3.2 Gyűrűspecst

A:	nyolcszög (14 x 17 mm)
M:	vágott reneszánsz pajzs alsó részében liliom, felső részében kiterjesztett szárnyú madár
K:	nincs
Pld/1:	1514. febr. 02. (DL 47065)
Pld/2:	1517. jan. 24. (DL 47189)

11. VÁRADI PÜSPÖKÖK

11.1 Vitéz János

Lsd. Kat.1.2

11.1.1 Gyűrűspecst

A:	nyolcszög (12 x 17 mm)
M:	ívelt oldalú háromszögpajzs vágott mezejében felül jobbra lépő oroszlán, alul liliom, mellette jobbról és balról két csillag; a címerpajzs felett püspöksüveg infulával.
K:	elmosódott, nehezen olvasható
Pld/1:	1460.máj. 06. (DL 81387)
Irod.:	BÁNDI, 1991. 127.

11.2 Beckensloer János

Polgári származású (1427-†1489), pécsi prépost, pécsváradi apát (1464-1465), váradi püspök (1465-1468), egri püspök (1468-1474), esztergomi érsek (1474-1479), salzburgi érsek (1479-1489). (FÜGEDI, 1965. 10.)

11.2.1 Gyűrűspecst

A:	nyolcszög (12 x 17 mm)
M:	doborpajzsban jobbra forduló ágaskodó oroslán; a pajzs felett püspöksüveg
K:	szalagra helyezett majuszkulás körirat: S(IGILLUM)•IO(ANNIS)•E(EPISCOPUS)•W•COHES•WIHO
Pld/1:	1467.aug. 15. (DL 16570)
Irod.:	BÁNDI, 1991. 127.

11.3 Filipec János

Morvaországi polgári származású (1431k.-1509), váradi püspök (1476-1490). (FÜGEDI, 1965. 12.)

11.3.1 Gyűrűspecst

A:	nyolcszög (12 x 16 mm)
M:	tárcsapajzsban három egymást keresztező nyílvessző; a pajzs felett püspöksüveg infulával
K:	nincs
Pld/1:	1488.jan. 18. (DL 66607)
Irod.:	BÁNDI, 1991. 127.

11.4 Perényi Ferenc

Apja Perényi Imre (1500-†1526), erdélyi püspök (1508-1514), váradi püspök (1514-1526). (FÜGEDI, 1965. 13.)

11.4.1 *Gemmapecsét*

A: ovális (10 x 12 mm)
M: szárnyas alak
K: nincs
Pld/1: 1520. júl. 26. (DL 68029)
Pld/2: 1522. máj. 26. (DL 60944)

Megj.: A pecsét felülete kopott, az ábra nehezen értelmezhető. A DL/DF adatbázis szerint a pecséten saslábon sasszárny pár, közötté emberfej látható.

11.4.2 *Gyűrűspecsét*

A: ovális (17 x 18 mm)
M: négyelt reneszánsz pajzs 1. és 4. mezejében balra néző sasszárnyas emberfej, 2. és 3. mezejében jobbra néző ágaskodó oroszlán látható, a pajzs felett püspöksüveg infulával
K: nincs
Pld/1: 1519. jún. 17. (DL 60941)
Pld/2: 1522. máj. 26. (DL 60944)
Pld/3: 1523. máj. 25. (DL 23741)

Megj.: A pecsét felülete kopott, ezért a címerábra, különösen az 1. és 4. mező esetében nehezen kivehető. A mező leírásakor a Perényi család más forrásokból ismert címerére hagytam.

12. VESZPRÉMI PÜSPÖKÖK

12.1 Vetési Albert

Köznemesi származású (†1486), erdélyi kanonok (1446-1456), erdélyi prépost (1456-1457), nyitrai püspök (1457-1458), veszprémi püspök (1458-1486). (FÜGEDI, 1965. 15.)

12.1.1 Gyűrűs pecsét

A: ovális (12 x 15 mm)
M: elmosódott
K: nincs
Pld/1: 1462. aug. 21. (DL 45023)

Megj.: Bár a pecsét jelen állapotában nem szolgál információval a püspök pecséthasználatát illetően, azt mégis meg kell említeni, hogy a szakirodalom szerint azonos lehet a Csoma József által leírt Vetési címerrel. Csoma egy 1470-ből származó oklevélen vizsgálta a főpap címerét, melyet a bécsi levéltárban őriztek. E szerint a pajzsban kiterjesztett szárnyú balra forduló sas lett volna látható.

Vetési Albertnek címeresevelét is ismerjük, az 1479. jan. 09-én kelt oklevél⁸ szerint a főpap címere: kék mezőben arany színű kiterjesztett szárnyú, balra néző sas. A pajzs felett püspöksüveg infulával.

A fentiek fényében talán merész megállapítás, de a magam részéről úgy vélem, hogy az 1462. évi oklevélen szereplő pecsét gemmapecsét lehet és egy balra forduló férfifejet ábrázol.

Irod.: BÁNDI, 1991. 128.

12.1.2 Függőpecsét

A: nyolcszög (14 x 18 mm)
M: doborpajzsban kiterjesztett szárnyú balra néző sas, a pajzs felett püspöksüveg infulával.
K: majuszkulás körirat:
S(IGILLUM) •ALBERT•EPI(SCOPUS) •WESPRIMIEN(SIS)
Pld/1: é.n. (V 8 389)
Irod.: BÁNDI, 1991. 128.

⁸ DL 201443

12.2 Ifj.Vitéz János

Köznemesi származású (†1499), váradi kanonok (1463-1481), váradi prépost (1470-1481), szerémi püspök (1481-1489), veszprémi püspök (1489-1499). (FÜGEDI, 1965. 15.; MAMŰL, XII. 471-472.)

12.2.1 Gyűrűspecst

A:	kör (17 mm)
M:	négyszögletes reneszánsz pajzs 1. és 4. mezejében pólya, felette egyenlő szárú kereszt, 2. és 3. mezejében jobbra néző ágaskodó oroszlán; a pajzs felett püspöksüveg
K:	nincs
Pld/1:	1493. márc. 23. (DL 46213)
Irod.:	BÁNDI, 1991. 130.

12.3 Beriszló Péter

Apja János (1475k.- †1520), kalocsai kanonok (1500-1512), háji prépost (1502-1512), fehérvári prépost (1507-1512), veszprémi püspök (1512-1520). (FÜGEDI, 1965. 11.)

12.3.1 Gyűrűspecst

A:	ovális (14 x 19 mm)
M:	hasított doborpajzs első mezejében három harántpólya, második mezejében két egymást keresztező kard, a pengék között lebegő rózsával; a pajzs felett püspöksüveg
K:	nincs
Pld/1:	1515. ápr. 13. (DL 68498)
Pld/2:	1517. febr. 09. (DL 104297)
Pld/3:	1517. máj. 15. (DL 104309)
Pld/4:	1519. máj. 25. (DL 23172)

Megj.: A főpap címere jól ismert a veszprémi Szent Mihály székesegyház altemplomában található sírkövének köszönhetően. Az ezen szereplő címer megegyezik a fent leírtakkal. Különbség a pajzs alakjában van, a sírkövön lófejpajzs szerepel.

12.3.2 Második gyűrűspecsét

A: nyolcszög (17 x 2 mm)
M: hasított doborpajzs első mezejében három harántpólya, második mezejében két egymást keresztező kard, a pengék között lebegő rózsával; a pajzs felett püspöksüveg
K: majuszkulás körirata nehezen olvasható
Pld/1: 1516. máj. 28. (DL 104284)
Pld/2: 1516. máj. 28. (DL 104285)
Pld/3: 1516. júl. 13. (DL 104287)

12.4 Várdai Pál

Apja Babai Bereck (1483-†1549), alkincstartó (1512-től), veszprémi püspök (1521-1523), egri püspök (1523-1526), esztergomi érsek (1526-1549). (LACZLAVIK, 2013. 17-18.; MAMŰL, XII. 310-311.)

12.4.1 Első gyűrűspecsét

A: nyolcszög (12 x 15 mm)
M: doborpajzsban balra forduló ágaskodó kétfarkú oroszlán, bal melső mancsában háromszárú virágot, jobbában háromágú koronát tart; a pajzs felett betűk: P W
K: nincs
Pld/1: 1521. máj. 02. (DL 68524)
Pld/2: 1521. okt. 25. (DL 23591)
Pld/3: 1522. febr. 15. (DL 23613)
Pld/4: 1522. febr. 15. (DL 23614)
Pld/5: 1522. ápr. 24. (DL 89158)
Pld/6: 1522. máj. 30. (DL 68528)

Pld/7: 1523. máj. 22. (DL 25682)

Megj.: A Pld/2, Pld/4, Pld/5 példányok erősen sérültek, a felületük kopott, a viasz kitöredezett. Amiért mégis azonos pecsétnyomóról készült lenyomatoknak tartom őket, az egyrészt méretükből adódik, másrészt az épen maradt részek apróbb részleteinek összehasonlításából.

124.2 Második gyűrűspecst

A: nyolcszög (13 x 17 mm)

M: tárcsapajzsban balra forduló ágaskodó kétfarkú oroszlán, bal melső mancsában háromszárú virágot, jobbájában háromágú koronát tart; a pajzs felett betűk: P W

K: nincs

Pld/1: 1523. dec. 15. (DL 104422)

Pld/2: 1524. máj. 05. (DL 23935, V 8 958)

Megj.: A Pld/1 példány meglehetősen kopott, töredezett. A mérete, valamint a címerpajzs mégis arra enged következtetni, hogy azonos pecsétnyomóról van szó.

Irod.: BÁNDI, 1991. 131.

13. ZÁGRÁBI PÜSPÖKÖK

13.1 Tuz Osvát

Köznemesi származású (1436k.- †1499), zágrábi püspök (1466-1499). (FÜGEDI, 1965. 14.)

13.1.1 Gyűrűspecst

A: nyolcszög (13 x 17 mm)

M: doborpajzsban két harántpólya, a pólyák között ötágú csillag; a pajzs felett püspöksüveg látható

K: majuszkulás körirata elmosódott

Pld/1: 1467. jún. 13. (DL 88448, V 9 15)

Pld/2: 1477. márc. 03. (DL 108284)

Megj.: A DL/DF-ben található fényképen a pecsétábra nehezen kivehető, a V szekcióban található példány alapján írható le a pecsét.

A szakirodalom szerint a pecsét körirata a következő: EPISCOPI ZAGRABIENSIS

Irod.: BÁNDI, 1991. 129.

13.2 Erdődi Simon

Apja Balázs (1489k.- †1543), zágrábi püspök (1518-1543). (FÜGEDI, 1965. 11.)

132.1 Gyűrűspecsét

A: nyolcszög (13 x 20 mm)

M: doborpajzsban három küllős félkerék felett növekvő, jobbra forduló szarvas; a pajzs fölött püspöksüveg infulával, mellette kétoldalt S és E betűk

K: nincs

Pld/1: 1526. nov. 2. (V 8 855)

Megj.: Az oklevél tudtul adja, hogy a püspök a nagy, pontifikális pecsétjét a mohácsi csatában elvesztette, ezért nagyobb gyűrűspecsétjével erősíti meg az oklevelet.

Irod.: BÁNDI, 1993. 133.

13.3 Debrentei Tamás

Apja Himfi Benedek (†1482), veszprémi kanonok (1430-1440), veszprémi prépost (1440-1447), pannonhalmi kormányzó (1447-1467), zágrábi püspök (1464-1485). (FÜGEDI, 1965. 11.; MAMŰL, II.175.)

13.3.1 Gyűrűssecsét

- A: kör (15 mm)
- M: doborpajzsban jobbra néző négylábú állat; a pajzs felett püspöksüveg
- K: nincs
- Pld/1: 1460. nov. 26. (DL 81414)
-
- Megj.: A pecsét kopott felülete miatt a címerábra nehezen kivehető. Debrentei Tamás címerét vizsgálva azonban valószínűsíthető, hogy Tamás püspök is a szarvast használta címerében.

Kat. 1.1.1

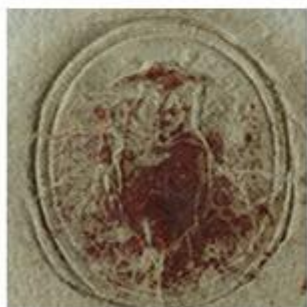
Kat. 1.2.1

Kat. 1.3.1

Kat. 1.5.1

Kat. 1.5.2

Kat. 1.5.3

Kat. 1.5.4

Kat. 1.7.2

Kat. 1.7.2

Kat. 2.1.2

Kat. 2.1.3

Kat. 2.1.4

Kat. 2.2.1

Kat. 2.3.1

Kat. 2.4.1

Kat. 3.1.1

Kat. 3.1.2

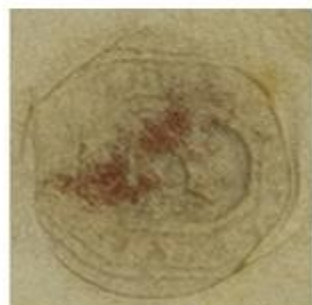
Kat. 4.1.1

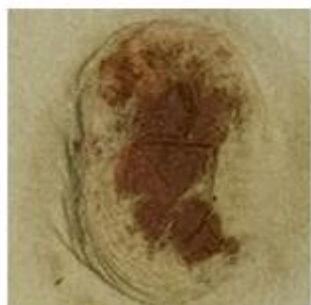
Kat.4.1.2

Kat. 4.2.1

Kat. 4.2.2

Kat. 4.2.3

Kat.4.2.4

Kat.4.2.5

Kat. 4.3.1

Kat. 5.1.1

Kat. 5.2.1

Kat. 6.1.1

Kat. 6.2.1

Kat. 6.2.2

Kat. 6.3.1

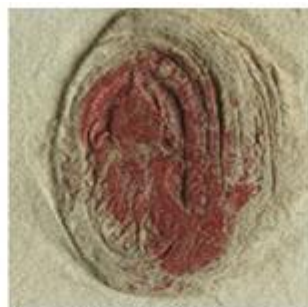
Kat.7.1.1

Kat. 7.2.1

Kat. 7.2.2

Kat. 8.1.1

Kat. 9.1.1

Kat. 9.2.1

Kat. 9.3.1

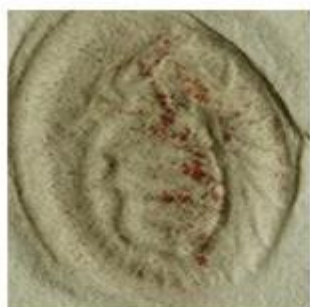
Kat. 9.4.1

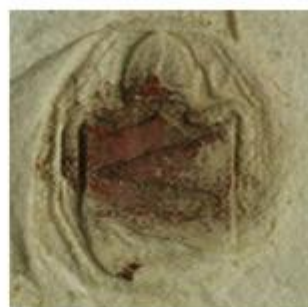
Kat. 9.5.1

Kat. 10.1.1

Kat. 10.1.2

Kat. 10.2.1

Kat. 10.3.1

Kat. 10.3.2

Kat. 11.1.1

Kat. 11.2.1

Kat. 11.3.1

Kat. 11.4.1

Kat. 11.4.2

Kat. 12.1.1

Kat. 12.2.1

Kat. 12.3.1

Kat. 12.3.2

Kat. 12.4.1

Kat. 12.4.2

Kat. 13.1.1

Kat. 13.3.1